

SZÍNHÁZ

Ideologizáló kabaré jelenet – angol módra

Szereplők:

AZ EGYIK

A MÁSIK

AZ EGYIK: Jó estét kívánok.

A MÁSIK: Jó estét.

AZ EGYIK: Nos.

A MÁSIK: Igen.

AZ EGYIK: Ez még nem az előadás.

A MÁSIK: Nem. Ez még nem az. Csak mielőtt elkezdenénk...

AZ EGYIK: ... szeretnénk bemutatkozni.

A MÁSIK: Már amennyire ez lehetséges.

AZ EGYIK: Hogy ne higgyék azt, hogy mi mások vagyunk.

A MÁSIK: Nem, mi ugyanazok vagyunk.

AZ EGYIK: Mi semmit sem változunk.

A MÁSIK: És nem is fogunk.

AZ EGYIK: Mi végig megmaradunk önmagunknak.

A MÁSIK: Végig.

AZ EGYIK: Igen.

A MÁSIK: Igen.

AZ EGYIK: Szóval én vagyok az egyik.

A MÁSIK: Én pedig a másik.

AZ EGYIK: És ma este itt önök, mint már tudják, a színházat fogják látni.

A MÁSIK: Na, nem az egész színházat, ezt az épületet vagy mit tudom én, hanem ezt az előadást.

AZ EGYIK: Aminek ez a címe.

A MÁSIK: Hogy színház.

AZ EGYIK: Igen.

A MÁSIK: Igen.

AZ EGYIK: Igen. Színház.

A MÁSIK: Nem könnyű elkezdni.

AZ EGYIK: Nem.

A MÁSIK: Még ezek után sem.

AZ EGYIK: Hát nem.

A MÁSIK: Végeredményben semmilyen előadást nem könnyű elkezdni. Én például színrelépés előtt mindig azon gondolkodom, hogy mi lenne, ha ma este nem mennék be? Úgy értem nem jönnék be. Ide. A színpadra.

AZ EGYIK: És aztán mégis bejössz.

A MÁSIK: Be. De nem tudom, miért?

AZ EGYIK: Hát nem.

A MÁSIK: Nem.

AZ EGYIK: De fontos ezt tudni?

A MÁSIK: Nem. Nem hiszem. Mégis ezt tanították...

AZ EGYIK: Végül is arról sincs fogalmunk, hogy mi a színház?

A MÁSIK: Nincs. Egyáltalán nincs. Semmi.

AZ EGYIK: Pedig azt is megtanították.

A MÁSIK: Meg. Még vizsgáztunk is belőle.

AZ EGYIK: Ja.

A MÁSIK: Bizony.

AZ EGYIK: Annyit talán mégis tudunk, hogy mi *nem* színház.

A MÁSIK: Igen. És hogy hogyan nem szabad csinálni.

AZ EGYIK: Igen.

A MÁSIK: És mi mégis bemutatjuk.

AZ EGYIK: Mert talán sejtéseink vannak.

A MÁSIK: Igen, azok vannak.

AZ EGYIK: Ha vannak.

A MÁSIK: Csakhogy azok nem elegendők. Mihez? Mindegy. Ne kezdjük, ne bonyolítsuk, maradjunk az egyszerűség mellett. A természetesség mellett. Az életszerűség mellett. Főleg, hogy ez még csak az expozíció.

AZ EGYIK: Vagyis a bemutatkozás.

A MÁSIK: A felvezetés.

AZ EGYIK: Amelyben kiderül, hogy ki kicsoda? Mit akar? Mik a céljai?

A MÁSIK: Körvonalazódni kezd a konfliktus.

AZ EGYIK: Aminek során a nézők is kezdik érteni.

A MÁSIK: Legalább ők –

AZ EGYIK: Nem, ők mindenképp!

A MÁSIK: Persze, még akkor is, ha most arra gondolnak: a fene egye meg, ülhattünk volna inkább otthon a tévé előtt, mert ez megint egy modern előadás.

AZ EGYIK: Amiből semmit sem lehet megérteni.

A MÁSIK: Ne féljenek. Ez nem egy modern előadás.

AZ EGYIK: Érteni persze ugyanúgy nem lehet belőle semmit.

A MÁSIK: De mi most azért vagyunk itt...

AZ EGYIK: ... hogy minden érthető legyen.

A MÁSIK: Nem mintha a színházat érteni kéne.

AZ EGYIK: Sőt, azt lehet a legkevésbé érteni.

A MÁSIK: Mert nincs rajta, mit.

AZ EGYIK: A színházon tényleg nincs mit érteni!

A MÁSIK: Nekünk igazán elhihetik!

AZ EGYIK: A színház nem a szavakban van.

A MÁSIK: Sem a mozgásban.

AZ EGYIK: A látványban sincs.

A MÁSIK: Sem a zenében.

AZ EGYIK: A színház nem a fejünkben történik.

A MÁSIK: És nem a lelkünkben.

AZ EGYIK: És nem a zsigereinkben.

A MÁSIK: A színház –

AZ EGYIK: Maradjunk ennyiben.

A MÁSIK: Igen?

AZ EGYIK: Igen. Még akkor is, ha a többiek számára, akik ma este nem jöttek el, a színház továbbra is abból áll, hogy néhányan bejönnek, úgy tesznek: mintha; mások meg nézik...

A MÁSIK: Ők is úgy tesznek, mintha.

AZ EGYIK: ... és a végén mindannyian megegyeznek abban, hogy ez egy előadás volt.

A MÁSIK: Ennyi.

AZ EGYIK: De mi most már tudjuk.

A MÁSIK: Legalábbis kijelentettük.

A MÁSIK: Mindenesetre köszönjük, hogy eljöttetek, és tanúi lettek ennek az...

AZ EGYIK: Eseménynek.

A MÁSIK: Eseménynek? Igen. Talán.

AZ EGYIK: Esemény. Biztos. És nem múlt időben. De még jövő időben sem.

A MÁSIK: Tessék?

AZ EGYIK: Nem „lettek” és nem is „lesznek”. Tanúi. Hanem most tanúskodnak. Ebben a pillanatban. Mi mind *most* vagyunk. Nem?

A MÁSIK: De.

AZ EGYIK: Bármit is jelentsünk ki magunkról.

A MÁSIK: Ezek szerint hiába mondtuk azt, hogy mi végig önmagunk maradunk, lehet, hogy az egész egy téveszme?

AZ EGYIK: Nem. Én mindig az egyik maradok, és te meg a másik.

A MÁSIK: Hát... már nem vagyok annyira meggyőződve.

AZ EGYIK: Mért? Te vagy én és én vagyok te?

A MÁSIK: Nem, nem úgy.

AZ EGYIK: Hanem?

A MÁSIK: Abban nem vagyok biztos, hogy miközben én vagyok a másik, én mindig én vagyok.

AZ EGYIK: Én az időről beszéltem.

A MÁSIK: Carpe diem?

AZ EGYIK: Úgy is mondhatni. Úgyhogy tényleg köszönjük, nem is reméltük, hogy ilyen szép számban tisztelnek meg bennünket.

A MÁSIK: Mondjuk, jöhettek volna többen is.

AZ EGYIK: Én tudtam, hogy ennyien lesznek.

A MÁSIK: Igen?

AZ EGYIK: Igen. Megkérdeztem a kasszánál. Előadás előtt. Hogy hányan lesznek.

A MÁSIK: Ja. Én is szoktam leskelődni a takarás mögül. Vagy ahonnan csak lehet. Hogy kik vannak itt. Hogy eljöttek-e a fontos emberek, a meghívottak, az ismerőseim. A fogorvosom, a vízszerelem, a volt tanárom, a polgármester. És egyáltalán.

AZ EGYIK: Nagy probléma nekünk a közönség.

A MÁSIK: Végül is nem könnyű néhány vagy sok idegen előtt megjelenni, és megmutatni magunk. Még akkor sem, ha éppenséggel ez a szakmánk.

AZ EGYIK: Végeredményben: igen.

A MÁSIK: Elég hülye szakma.

AZ EGYIK: De szakma, nem? Végül is ugyanolyan szakma, mint bármelyik más. Bejössz, hajtasz, mint a hülye, főleg, ha kezdő vagy, amikor minden szart rád nyomnak, de később már kikéred magadnak, mert nagy művész lettél, zúgolódsz, ha túl sok a munkád, zúgolódsz, ha nincs, lúzernek érzed magad, hogy ennyi pénzért teszed, többször is megfordul a fejedben, hogy abbahagyod, emigrálsz, és reméled, hogy majd térden állva könyörgnek azért, hogy maradj, majd nyugdíjas leszel, és szépen elfelejtenek.

A MÁSIK: És taps. Köszönjük. Igazán nem kellett volna.

AZ EGYIK: Nem azért mondtam.

A MÁSIK: Tudom. Én ellenben ezt, hogy „tudom”, azért mondtam.

AZ EGYIK: Kedves.

A MÁSIK: Egyébként azt mondtad, hogy lúzer.

AZ EGYIK: Igen.

A MÁSIK: Ne használjunk idegen szavakat.

AZ EGYIK: De ez nem idegen szó.

A MÁSIK: De, ez egy idegen szó!

AZ EGYIK: Nem teljesen idegen szó.

A MÁSIK: De, az!

AZ EGYIK: De hát ez már bekerült a magyar nyelvbe. Mint a lájk. Vagy a leptop, vagy a komment. Sztikk, pentdrávj, szoftver, hárđver...

A MÁSIK: Akkor se.

AZ EGYIK: Te ilyen hagyományörző vagy?

A MÁSIK: Nem. Csak tisztelem a nyelvet.

AZ EGYIK: Jaj, ne mondd, hogy te is...

A MÁSIK: Nem. Én csak a nyelvről beszélek.

AZ EGYIK: És a nyelvében él a nemzet.

A MÁSIK: Nem. Ne keverjük a fogalmakat. Én le se szarom március tizenötödikét, augusztus huszadikát, Mohácsot vagy Trianont. Utálok a hatvannégyvármegyét és a jobbik nekem a nouádrjáptó. Persze kinyílik a zsebemben a bicska, ha lebozgoroznak vagy visszaküldenek az ázsiai sztyeppékre. És azt is tudom, hogy része vagyok annak, amit a nagy magyar történelem az ő összmagyarjaival jelent, de ez nekem se nem misszió, se nem ok a hálára és az örökös megemlékezésre. Én csak arról beszélek, hogy valami véletlen folytán magyar maradtam, és hogy számomra ez a nyelv, amit nem én választottam, csupán egy eszköz. Semmi más. De az egyik lényeges szerszámom, amit, ha kicsorbul, dobhatok a fenébe. Ami ráadásul azt a téves képzetet kelti a fejemben, hogy a világ és benne a színház is: magyar. Utálok.

AZ EGYIK: Jó. Akkor mi a lúzer magyar megfelelője?

A MÁSIK: Nem tudom. Nincs. Ilyen értelemben nincs.

AZ EGYIK: És akkor?

A MÁSIK: Akkor se.

AZ EGYIK: Ma bal lábbal keltél.

A MÁSIK: Nem, nem keltem...

AZ EGYIK: Olyankor vagyok én is ideges.

A MÁSIK: Engem csak az idegesít, hogy most csak így ülünk velük szemben, és ahelyett, hogy tennék a dolgunkat, összevissza fecserészünk. Hülye hagyományos magyar szósínház!

AZ EGYIK: Mért? Te tudod, hogy mit kéne tenni?

A MÁSIK: Rendezni végre közös dolgainkat, s ez nem is kevés.

AZ EGYIK: Hülye.

A MÁSIK: Tudom. Bocsánat! Magukat nem zavarja, hogy még mindig nem történt semmi?

AZ EGYIK: Szerinted fog itt történni valami?

A MÁSIK: Nem állnak fel?

AZ EGYIK: Bármi...

A MÁSIK: Nem háborognak?

AZ EGYIK: Ugyan már!

A MÁSIK: Vagy majd a végén, ha kimentek, pusmognak egy kicsit magukban.

AZ EGYIK: Ugyan, dehogy!

A MÁSIK: Vissza merik követelni a jegy árát? Vagy lehet, hogy belógtak?

AZ EGYIK: Ismerik a jegyszedőket.

A MÁSIK: Vagy innen valakit.

AZ EGYIK: Persze.

A MÁSIK: Itt mindenki ismer mindenkit. Felszállsz a helyközi járatra vagy a kurszára, és öt perc múlva kiderül, hogy a fél utazóközönség valahonnan a rokonod. Vagy legalábbis koitált valakivel a családoból. Mi egy nagyon kedves kis összetartó közösség vagyunk.

AZ EGYIK: De hát még csak néhány perce ülünk itt. És jóformán el se kezdtük.

A MÁSIK: Nem igaz. Attól a perctől fogva, hogy mi ide beéptünk, elkezdtek. Amikor te megkaptad a havi munkatervet, és láttad, hogy előadásod lesz, már akkor elkezdted. Ők is, amikor megvették a jegyet, már akkor elkezdtek.

AZ EGYIK: Ezt Önök is így gondolják?

A MÁSIK: És az se zavarja őket, hogy pofátlanul beszélek róluk.

AZ EGYIK: Ők is beszélnek rólunk.

A MÁSIK: Igen. De amikor ők beszélnek rólunk, mi nem vagyunk jelen.

AZ EGYIK: Ez igaz.

A MÁSIK: A legrosszabb az, amikor némelyikük kiír bennünket az újságba. Mert akkor senki sincs jelen.

AZ EGYIK: Ez is igaz.

A MÁSIK: Kölyökkoromban, amikor veszekedtem a húgommal, a szüleim mindig engem vettek elő, utána meg azt mondták, igazad van, de ő még kicsike. Úgyhogy nem mindig tölt el örömmel, ha igazam van.

AZ EGYIK: Akkor most nem örülsz?

A MÁSIK: Nem tudok.

AZ EGYIK: Gyere, örülj!

A MÁSIK: Mért? Kéne?

AZ EGYIK: Hát végül is itt vagyunk.

A MÁSIK: Ja. Valamikor nagyon akartam, hogy itt legyek.

AZ EGYIK: És most már nem akarod?

A MÁSIK: A fene tudja. Most meg vagyok sértődve.

AZ EGYIK: Miért?

A MÁSIK: Nem mindegy? Mellőzöttnek érzem magam. Én akarok játszani minden szerepet, mindenben benne akarok lenni, azt akarom, hogy ajnározzanak, hogy minden nap írjanak rólam, minden díjat megkapjak, és hogy én is megkerülhetetlen legyek.

AZ EGYIK: Ismerős érzés.

A MÁSIK: Igen?

AZ EGYIK: Igen. És aztán amikor felkínálják, páros lábbal rúgom seggbe a lehetőséget.

A MÁSIK: Igen. Mert infantilis maradtam, és azt akarom, hogy minden úgy legyen, ahogy én akarom.

AZ EGYIK: Ja. Hát ez az állapot valóban útjába áll az örömmel.

A MÁSIK: És tudom, hogy nem kéne sértettnek lenni, mert röhejes, de jól esik.

AZ EGYIK: Igen. Meg tudom érteni.

A MÁSIK: Nem tudod megérteni.

AZ EGYIK: De. Én is szoktam duzzogni.

A MÁSIK: De ez az enyém. Ez az én duzzogásom.

AZ EGYIK: De: duzzogás. Nem?

A MÁSIK: De. De ez az *én* duzzogásom. Mért? Kinek fáj jobban a foga? Nekem, neked, vagy nekik?

AZ EGYIK: Te nem hiszel az empátiában?

A MÁSIK: Annak semmi köze az értelemhez.

AZ EGYIK: Hoppá! Hoppá. Ha ez így van, akkor mért van a színház? Mi mért vagyunk itt? Ők mért jöttek ide?

A MÁSIK: Erről őket kéne megkérdezni.

AZ EGYIK: Szerinted fognak válaszolni?

A MÁSIK: Nem tudom, hogy mért van a színház, fogalmam sincs, hogy mi a fenét keresünk mi itt, és arról aztán végképp fingom sincs, hogy ők mért jöttek ide. Honnan tudjam?

AZ EGYIK: Szerintem nem fogják megmondani.

A MÁSIK: Szerintem sem.

AZ EGYIK: És egyébként sem jó őket provokálni.

A MÁSIK: Vajon?

AZ EGYIK: Isten őrizz! Nem akarom! Szerintem nekik ott kell maradni! Nekünk meg itt. Ezt a határt nem szabad erőszakkal átlépni.

A MÁSIK: Te hiszel a negyedik falban?

AZ EGYIK: Nem igazán...

A MÁSIK: Önök hisznek abban, hogy közöttünk létezik egy negyedik, láthatatlan fal?

AZ EGYIK: Te, lehet, hogy éppen ezért jönnek! Hogy ők ott legyenek, mi meg itt!

A MÁSIK: És erre te hogyan jöttél rá? Egyébként lehetséges. Minden lehetséges. Az emberi magatartásról semmi bizonyosat nem állíthatunk. Ergo önmagunkról se. Tehát én, aki ekként érzem magam, nem tudhatom, hogy épp melyik én vagyok, hiszen szerinted már egy másik lettem. Mint ahogy mindig az is vagyok. A másik.

AZ EGYIK: Pontosan! És én az egyik.

A MÁSIK: Így van! Ezt jelentettük ki az elején. Hogy mi ketten itt ma este változatlanok maradunk. Én mindvégig a másik vagyok, te pedig ezalatt mindvégig az egyik.

AZ EGYIK: A sok közül.

A MÁSIK: A sok közül. Igen. A sok mi közül?

AZ EGYIK: A sok magam közül. Azok közül vagyok az egyik.

A MÁSIK: Ja! És én meg a sok magam közül vagyok a másik. A melyik másik?

AZ EGYIK: Hát sosem az, akit kijelentesz. És ők ezért hiszik azt, hogy a színházban szerepelni kell.

A MÁSIK: Micsoda? Szerepelni?

AZ EGYIK: Igen, szerepelni.

A MÁSIK: Ez viszont már több mint furcsa. Nem értem az összefüggést. Az empátiáról és az értelemről beszéltünk. Hogy jön ide a szereplés?

AZ EGYIK: Nem érted?

A MÁSIK: Nem!

AZ EGYIK: Mert nem is értheted! Mert minden létező csak belső, saját logikával rendelkezik. Kívülről érthetetlen, ésszerűtlen, megfejthetetlen. Olykor még belülről is.

A MÁSIK: Túl nagy csavar. Keresett. Erőltetett. De igyekezetedet fölmenti az, hogy a létezőkről beszéltél.

AZ EGYIK: Köszönöm.

A MÁSIK: Igazán nincs mit.

AZ EGYIK: Mellesleg az sem érdektelen, hogy mindig egyszer én szólok meg, és aztán te.

A MÁSIK: Talán azért, mert te vagy az egyik és én meg a másik.

AZ EGYIK: Igen? Úgy gondolod, hogy ennek köze van a megszólalási sorrendhez?

A MÁSIK: Hát nem? Ha ketten vannak, egyszer mindig az egyik szól meg, és aztán a másik.

AZ EGYIK: Ja, erre nem is gondoltam...

A MÁSIK: Na!

AZ EGYIK: Ja, igen...

A MÁSIK: Tehát annak a ténynek, hogy mi itt létezőnk, nincs semmi, de abszolúte semmi értelme.

AZ EGYIK: Tessék?

A MÁSIK: Csak folytatom azt, amit elkezdtem.

AZ EGYIK: Ja.

A MÁSIK: Mondom: a mi létezésünknek nincs semmi, de semmi értelme!

AZ EGYIK: Biztos, hogy van, de mi azt nem tudhatjuk.

A MÁSIK: Bízható álláspont.

AZ EGYIK: Lehet, hogy a mi ittlétünknek is a megszokás az alapja. Ebben nőttünk fel. Ezt örököltük. Erre tanítottak a szüleink, az iskola, és mi engedelmesen el is jövünk, mert itt kell lennünk. De ez nem egy belső kényszer, hanem egy parancs végrehajtása, szoktatás, és mi csak azt hisszük, hogy ez a saját döntésünk. Magyarból van egy tízese annak, aki színházba jár.

A MÁSIK: Tehát ők most nem akarnak itt lenni, de mély meggyőződésük, hogy – mivel azt hiszik így döntöttek – ebben a pillanatban nem lehetnek máshol.

AZ EGYIK: Elképzelhető.

A MÁSIK: Tehát ők most egy illúzióban vannak?

AZ EGYIK: Akár.

A MÁSIK: És annak az illúzióknak mi is részei vagyunk?

AZ EGYIK: Pontosan. Részei és nem részesei.

A MÁSIK: És ők majd a végén megszokásból fognak tapsolni, nem pedig azért, mert véleményük van.

AZ EGYIK: Lehetséges.

A MÁSIK: De még mindig nem értem, hogy került a képbe a szereplés.

AZ EGYIK: Mivel ők a térnek azon az oldalán vannak, azt hiszik magukról, hogy nézők. Ebből arra következtetnek, hogy mi, akik itt vagyunk, színészek kell, hogy legyünk. És a színészekről mindenki azt tanulta, hogy szerepelnek.

A MÁSIK: Igen?

AZ EGYIK: Igen. Még maguk a színészek is. Különleges tanodákba járnak, ahol különféle technikákat igyekeznek elsajátítani, változatos elméleteket gyártanak, és a végén sutba vágják az egészet, mert kiderül, hogy az a rengeteg irányzat mind ugyanarról beszél, és a színészet nem azokban rejlik.

A MÁSIK: A színészet semmiben sem rejlik, a színészet itt van az orrunk előtt.

AZ EGYIK: Az igazi színészet.

A MÁSIK: Csak egy színészet van.

AZ EGYIK: A hiteles színészet.

A MÁSIK: Én az emberi színjátékról beszélek, és nem azokról, akiknek oklevele van erről.

AZ EGYIK: Ja! De még ebben az esetben is a válasz, mint mindenre: két esélyes. Az ember vagy színésznek születik, vagy nem.

A MÁSIK: Igen. Az ember vagy színésznek születik, vagy nem.

AZ EGYIK: Hát legalábbis úgy tűnik...

A MÁSIK: Mondatot „hát”-tal nem kezdünk.

AZ EGYIK: Hogyhogy?

A MÁSIK: Nem emlékszem miért, de így tanultam.

AZ EGYIK: És te elhitted mindazt, amit mondtak neked? Gondolkodás nélkül?

A MÁSIK: Igen.

AZ EGYIK: Igazad van. Én is így tanultam.

A MÁSIK: Na, látod?

AZ EGYIK: Te mit tanultál?

A MÁSIK: Nem emlékszem.

AZ EGYIK: De valamit tudsz. Nem?

A MÁSIK: De. Valamit tudok.

AZ EGYIK: De, hogy mit, azt nem tudod.

A MÁSIK: Nem. Azt nem. Te mit tudsz?

AZ EGYIK: Én is valamit.

A MÁSIK: Csak nem pontosak az ismereteid.

AZ EGYIK: Igen. Nem vagyok meggyőződve róluk.

A MÁSIK: És akkor hogyan mutassuk meg nekik?

AZ EGYIK: Mit?

A MÁSIK: Amit tudunk. Valamit kell mutatni nekik. Ha már itt vannak.

A MÁSIK: Ha már itt vagyunk.

AZ EGYIK: Igen. Ha már mi is itt vagyunk.

A MÁSIK: Végül is még el sem kezdtük az előadást.

AZ EGYIK: Hát nem igazán. Legalábbis hagyományos értelemben.

A MÁSIK: Akkor megpróbáljuk?

AZ EGYIK: Próbáljuk meg.

A MÁSIK: Ketten vagyunk.

AZ EGYIK: Igen. Ők meg egyek.

A MÁSIK: Igen. Akkor gyerünk.

AZ EGYIK: Gyerünk.

A MÁSIK: Nincs vesztenivalónk.

AZ EGYIK: Az égvilágon semmi.

A MÁSIK: Így van. Gyerünk!

AZ EGYIK: Gyerünk.

A MÁSIK: De nekem semmi kedvem bohóckodni.

AZ EGYIK: Nekem sincs. De ki mondta, hogy bohóckodni kell?

A MÁSIK: Senki. Én úgy gondolom. Mert ezt is tanultam! Hogy azt várják el tőlem. Hogy szórakoztassam őket.

AZ EGYIK: Igen? Maguk tényleg azt várják?

A MÁSIK: Ne provokálj! Te mért jársz színházba?

AZ EGYIK: Én már régóta nem járok színházba.

A MÁSIK: Nem?

AZ EGYIK: Nem. Mikor járhatnék? Egyfolytában ott vagyok.

A MÁSIK: Jó. Igaz. Én is egyfolytában ott vagyok. De, amikor sikerül. Amikor végre te is eljutsz oda, hogy ott legyél, és ne itt. Mit vársz el akkor?

AZ EGYIK: Hogy mit várok el...

A MÁSIK: Igen.

AZ EGYIK: Hogy mit várok el? Nem tudom. Lepjen meg. Felejtsem el, hogy hol vagyok. Ragadjon magával. Tegyen boldoggá. Csupa közhely. Nem tudom. Mért? Te mért jársz?

A MÁSIK: Én nem járok.

AZ EGYIK: Ezt nem hiszem.

A MÁSIK: De, tényleg nem járok. Nem érdekelnek a többiek.

AZ EGYIK: Ezt komolyan mondod?

A MÁSIK: Igen. Holt komolyan. Látom, hogyan szerepelnek. És az engem nem érdekel. Engem ne akarjon átverni valaki azzal, hogy úgy tesz, mintha egy másvalaki lenne. Egy eredeti, érdekes figura, holott messzire leri róla, hogy mindezt csak játssza. Mert egyrészt nincs bennünk semmi érdekes, másrészt pedig eredetiek is csak akkor vagyunk, amikor sikerül önmagunknak maradni. Ez pedig csak egyetlen helyzetben lehetséges. Amikor magunkra maradunk. Mindegy, hogy hol, a lényeg az, hogy abban a pillanatban senki se legyen velünk, aki nézhetne, hallhatna bennünket. Még mi se magunkat.

AZ EGYIK: Akkor ezek szerint semmi esélyünk itt önmagunknak lenni.

A MÁSIK: De. Éppen hogy itt van a legnagyobb esélyünk önmagunkkal leginkább azonosnak lenni.

AZ EGYIK: De hát itt egyfolytában látnak és hallanak!

A MÁSIK: Hát éppen azért!

AZ EGYIK: Mondatot „hát”-tal nem kezdünk.

A MÁSIK: Nem a francot!

AZ EGYIK: És te most önmagad vagy?

A MÁSIK: Remélem igen.

AZ EGYIK: És most egyáltalán nem szerepelsz?

A MÁSIK: Nem. Semmit.

AZ EGYIK: De, most is szerepelsz.

A MÁSIK: Én? Hogyhogy?

AZ EGYIK: Hidd el nekem. Te most szerepelsz.

A MÁSIK: Úgy nézek én ki? Mint aki szerepel?

AZ EGYIK: Nem, de itt vagyok én. Nekem szerepelsz. Nekem. Nekik lehet, hogy nem, ők lehet, hogy átlátnak rajtad, ismernek, felismernek, beazonosítanak, végül is ez a célod, hogy ők megtudják: ki vagy? Nem? De előlem viszont rejtve tartod magad. És akkor ez azt jelenti, hogy szerepelsz. Nekem, előttem szerepelsz.

A MÁSIK: És te? Te is szerepelsz?

AZ EGYIK: Szerintem igen.

A MÁSIK: Ebben a pillanatban?

AZ EGYIK: Végig. Amióta ide bejöttem.

A MÁSIK: És ha kimennék? Akkor is szerepelnél?

AZ EGYIK: Nem.

A MÁSIK: Itt ülnél a nézők előtt és nem szerepelnél?

AZ EGYIK: Nem.

A MÁSIK: Tessék. Önök ezért fizettek.

AZ EGYIK: Ők nem ezért fizettek. Ők az előadást akarják látni.

A MÁSIK: És ez nem egy előadás?

AZ EGYIK: Nem, ez nem egy előadás.

A MÁSIK: Bocsánat, újrafoglalom. Ez nem az előadás?

AZ EGYIK: Nem, ez nem az előadás. Ez nem előadás.

A MÁSIK: Nem? Mit gondolsz, ők kik?

AZ EGYIK: Ők a nézők.

A MÁSIK: Na, és ha ők a nézők, mi meg itt vagyunk a színpadon, akkor ez micsoda?
Nem előadás?

AZ EGYIK: Ami a külsőségeket illeti: igen.

A MÁSIK: Na, látod? Ráadásul címe is van: Színház. Micsoda fellengzős cím!

AZ EGYIK: De én akkor sem szerepelek.

A MÁSIK: Én sem.

AZ EGYIK: Akkor ebben megegyeztünk.

A MÁSIK: Meg. Miben?

AZ EGYIK: Abban, hogy az a tény, hogy mi a színpadon vagyunk, ők meg itt vannak velünk egy térben, még nem előadás.

A MÁSIK: Nem.

AZ EGYIK: De színház.

A MÁSIK: Az?

AZ EGYIK: Hát ez a címe.

A MÁSIK: Ha te monddod...

AZ EGYIK: Ez: színház.

A MÁSIK: De attól még kéne csinálni valamit.

AZ EGYIK: Sőt: éppen azért.

A MÁSIK: Bizony. Mondj egy monológot.

AZ EGYIK: Monológot?

A MÁSIK: A színházban azt szoktak mondani. Valaki az előadás közepén kiáll, és mint a hülye, beszél magában.

AZ EGYIK: Nem feltétlenül a közepén.

A MÁSIK: Nem, de most ez az az előadás, amelyiknek a közepén jön a hosszú rizsa.

AZ EGYIK: Lehet, hogy oka van rá.

A MÁSIK: Az lehet, de én azt tapasztalom, hogy a beszélőnek fogalma sincs róla.

AZ EGYIK: Mondjak egy monológot?

A MÁSIK: Igen.

AZ EGYIK: A monológ nem cselekvés!

A MÁSIK: De engem megindíthat.

AZ EGYIK: Feltétlenül szükséges ide egy monológ?

A MÁSIK: Épp itt az ideje.

AZ EGYIK: Inkább énekelj valamit.

A MÁSIK: Mért? Ez egy zenés előadás?

AZ EGYIK: Nem, de lehetne.

A MÁSIK: Lehetne, persze, hogy lehetne. De mért kell nekem énekelni? Énekelj te. Ha nem mondasz monológot, énekelj.

AZ EGYIK: Nekem nincs hangom.

A MÁSIK: Színész vagy, és nincs hangod...

AZ EGYIK: Nincs. Mi olyan hihetetlen ebben? Manapság nem azok lesznek színészek, akik szépek, magasak, gyönyörű a testük és csodás a hangjuk, hanem azok, akik jelentkeznek a felvételire.

A MÁSIK: Téged lehet, hogy így vettek fel, de engem nem. Én még tudok énekelni és táncolni.

AZ EGYIK: Na, látod? Akkor mért nem énekelsz te?

A MÁSIK: Én? Mert nem szeretek.

AZ EGYIK: Színész vagy, és nem szeretsz énekelni...

A MÁSIK: A kettőnek semmi köze egymáshoz.

AZ EGYIK: Épp erről beszélek én is. Úgyhogy ne mérj kettős mércével.

A MÁSIK: A színészet nem attól színészet, hogy az ember énekel. Mindenki tud énekelni. És énekel is. Mindenki tud táncolni. És táncol is. Több ezren szavalnak szanaszét a világban, mindenütt, ahol hirtelen valami ünnepi esemény lesz, és az mégsem színészet.

AZ EGYIK: Akkor mi a színészet?

A MÁSIK: Nem tudom. Ha valaki jelen van.

AZ EGYIK: Ők most jelen vannak. Ők ezek szerint színészek?

A MÁSIK: Végül is fontos szereplői az előadásnak.

AZ EGYIK: De nem színészek.

A MÁSIK: Nem. Színházi értelemben: nem. Ebből a szempontból ők inkább az egyik problémát jelentik.

AZ EGYIK: Problémát?

A MÁSIK: Igen. Nekem ők egy nagy problémát jelentenek. Honnan tudom, hogy jelen vannak?

AZ EGYIK: De hiszen látod őket.

A MÁSIK: Igen. most. És beszélek is hozzájuk. De amikor úgy teszek mintha? Mintha itt egy negyedik fal lenne? Akkor hazudok. Mert itt nincs egy negyedik fal.

AZ EGYIK: Nincs, de lehetne.

A MÁSIK: De nincs!

AZ EGYIK: És ha nincs, akkor te soha nem vagy Othello? Hamlet vagy Ványa bácsi?

A MÁSIK: De. És ha kell, én vagyok Hedda Gabler, Getrúd és Irina.

AZ EGYIK: Te most férfi vagy, vagy nő?

A MÁSIK: Szerinted?

AZ EGYIK: Ez igaz. Erre nem is gondoltam eddig...

A MÁSIK: És te mi vagy?

AZ EGYIK: Ebben az esetben az a világ, ami itt van az mindig a valóság marad?

A MÁSIK: Igen.

AZ EGYIK: Ha én most bejövök ide és azt mondom York napsütése rosszkedvünk telét tündöklő nyárrá változtatta át, akkor ki a York?

A MÁSIK: Mindazok, akik a tulsó oldalon állnak. Akikkel harcolnom kell. Nem mindegy, hogy miként nevezzük őket? Ez a valóság! Mert ez van. Ez a deszka, ez a fal, ez a reflektor, és ez a függöny.

AZ EGYIK: És ha azt mondom, hogy két nagy család élt a szép Veronában?

A MÁSIK: Ez itt Verona.

AZ EGYIK: A színház.

A MÁSIK: A színház.

AZ EGYIK: A színház Verona...

A MÁSIK: Mi itt mind tudjuk, hogy színházban vagyunk, senki sem hülye, hogy azt higgye ez tényleg Verona! Vagy igen?

AZ EGYIK: Nem értem. Ha mindez így van, akkor mi a bajod azzal, hogy itt állhatna egy negyedik fal is.

A MÁSIK: Mert az hazugság. Mert ők azért jöttek, hogy lássanak, én meg azért vagyok itt, hogy megmutassam azt, ami van. Nem azt, amit látni akarnak. Úgyhogy itt nincs negyedik fal!

AZ EGYIK: Rendben van, végül is nekem teljesen mindegy. Én csak azt nem értem, hogy mit változtat ez a helyzeten?

A MÁSIK: Azt, hogy akkor ők többé nem jelentenek számomra problémát. Tudom, hogy itt vannak, és kész.

AZ EGYIK: Jó. Hallották. Önök mostantól fogva jelen vannak. És nem jelentenek problémát.

A MÁSIK: Hülyéskedsz, de ez a fontos szempont egy másik nagy gondomat is megoldja.

AZ EGYIK: Éspedig?

A MÁSIK: Azt, hogy ki van itt.

AZ EGYIK: Hol?

A MÁSIK: Itt, ahol mi ketten vagyunk.

AZ EGYIK: Na, ez azért már túlzás! Hogyhogy ki van itt?

A MÁSIK: Például mi ketten most kik vagyunk?

AZ EGYIK: Hogyhogy kik vagyunk? Hát mi magunk vagyunk. Ezt kijelentettük az elején, amikor ide bejöttünk. Ezzel kezdtük! Hogy én vagyok az egyik, te pedig a másik!

A MÁSIK: Ezt én is így gondolom, de például ők nem biztos, hogy így gondolják.

AZ EGYIK: Hogyhogy?

A MÁSIK: Ők azt hiszik, hogy ezek csak színpadi nevek. És hogy valójában nincs is ilyen, hogy az egyik vagy a másik. Ők arról vannak meggyőződve, hogy mi ezt csak kijelentjük magunkról, de, hogy kik is vagyunk valójában, az még csak ezután fog kiderülni.

AZ EGYIK: Mért? Eddig nem derült ki?

A MÁSIK: Dehogynem. Ők mégsem bíznak abban, amire rájöttek, hanem inkább szüntelenül keresik bennünk azt a valakit, akit feltételeznek rólunk. Abban a történetben, amit ők raknak össze maguknak.

AZ EGYIK: De hiszen olyasvalaki nincs! Nem létezik! Én mindig én vagyok! És a történet is az én történetem!

A MÁSIK: Ez így van, de ők nem így gondolják.

AZ EGYIK: Mért? Számít az, hogy ők mit gondolnak?

A MÁSIK: Nem.

AZ EGYIK: Na, látod.

A MÁSIK: De nekik szükségük van a biztonságra. Ezért kell nekik az a skatulya, ami szerintük ránk illik. Ami nem is lenne baj, mert mi mindannyian mindig valakik vagyunk. Vagyishogy éppen ez a baj, hogy mi mind valakik vagyunk, és nem az az egy valami. Mi mindig más- és másvalaki vagyunk, és egyre távolabb kerülünk attól, ami valójában vagyunk. Nem valójában! Igaziból. Azt hisszük, hogy a felszíni változatosságban vagyunk

AZ EGYIK: Nekünk is kell a biztonság.

A MÁSIK: Ajjaj, de még mennyire!

AZ EGYIK: Mert már lassan belezavarodtam.

A MÁSIK: Igen. És képtelen vagyok abbahagyni!

AZ EGYIK: Akkor erre való a szöveg?

A MÁSIK: Melyik szöveg?

AZ EGYIK: Hát az, amit mondunk. *Ez* a szöveg. Amit most mondok. Amit te mondasz. Amit megtanultunk, és minden alkalommal, amikor ide kijövünk, elismétlünk. Ami le van írva, és amitől nem térünk el még akkor sem, amikor úgy tűnik, hogy most találjuk ki.

A MÁSIK: De miért ismétljük?

AZ EGYIK: Hát ez az...

A MÁSIK: Akkor ez az egész, ami itt ma este eddig történt, érvénytelen, mert már akkor tudtuk, hogy mi fog történni, amikor ide bejöttünk.

AZ EGYIK: Úgy tűnik igen.

A MÁSIK: És mégis miért érezzük úgy, mintha ez igaz lenne?

AZ EGYIK: Mert ez tényleg igaz. Ez nem valódi.

A MÁSIK: Akkor nekifutunk még egyszer?

AZ EGYIK: Neki. De már csak a következő alkalommal. Van egy barátom, aki mindig azt mondja: na, még ezt az egy életet végigcsinálom, de aztán hagyjanak már végre békében!

A MÁSIK: Akkor mi most innen kimegyünk.

AZ EGYIK: Ki.

A MÁSIK: De előtte meg kell tennünk a kísérletet.

AZ EGYIK: Igen. Na ez az, ami a ma estében kiszámíthatatlan.

A MÁSIK: Igen. A szöveg szerint meg kell kérnünk önöket arra, hogy fogják meg egymás kezét.

AZ EGYIK: Mindenki a mellette ülőét.

A MÁSIK: De ez egyáltalán nem biztos, hogy meg fog történni.

AZ EGYIK: Mi mégis arra kérjük önöket, hogy tegyék meg.

A MÁSIK: Mert addig innen nem megyünk ki. Na, nem. Ez vicc volt.

AZ EGYIK: Önök akkor mennek ki, amikor csak akarnak. Mi, amikor a színházi körülmények engedik.

A MÁSIK: És ha ezt eddig még nem tették meg...

AZ EGYIK: Akkor ez azt jelenti, hogy önök szabad emberek.

A MÁSIK: Mi is azok vagyunk, de ezt most nem fejtem ki.

AZ EGYIK: Máskülönben holnap reggel is itt ülnénk.

A MÁSIK: Legalábbis mi, a kitartóbbak.

A MÁSIK: Tehát Önök arról is szabadon döntenek, hogy nem teszik meg azt, amire most kérjük.

AZ EGYIK: Mi mégis kérjük. Hogy fogják meg egymás kezét. És köszönjük.

A MÁSIK: Ilyenkor derül ki, hogy jó, ha van az ember mellett valaki.

AZ EGYIK: Nyugodtan, bátran fogják meg, nincs ebben semmi beugratás.

A MÁSIK: Tudom, kényelmetlen, mert nem igazán szoktunk a mellettünk lévő kezét fogdosni.

AZ EGYIK: És most elmondjuk önöknek, hogy mi a színház.

A MÁSIK: A színház egy tündérgert.

AZ EGYIK: A színház egy csillagkapu.

A MÁSIK: A színház egy szent és profán misszió.

AZ EGYIK: A színház porból, sárból, lélekből és szeretetből van.

A MÁSIK: A színház a mi mentsvárunk.

AZ EGYIK: A színház a mi menedékünk.

A MÁSIK: A színház a nyelv fellegvára.

AZ EGYIK: A színház a nemzet találkozóhelye.

A MÁSIK: A színház a hit, a szenvedély, a fanatizmus és az esztétikum oltára.

AZ EGYIK: A színház az elillanó pillanat művészete.

A MÁSIK: A színház az egész világ.

AZ EGYIK: Istenem! Nem érdekes? Önök hallgatják ezt a hülye, közhelyes szöveget.

A MÁSIK: Mert a színházról csak közhelyeket lehet összehordani.

AZ EGYIK: És közben fogják egy eleven ember kezét.

A MÁSIK: Köszönjük szépen. A viszontlátásra.

AZ EGYIK: Viszontlátásra. És ne engedjék el egymás kezét.